

ร่างพระราชบัญญัติข้าวและชาวนาไทย พ.ศ.
(นายนิยม ช่างพินิจ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

☒ เป็นร่างการเงิน

☐ ไม่เป็นร่างการเงิน

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

โดยที่การพัฒนาภาคการผลิตข้าวและการยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวนาเป็นภารกิจสำคัญของประเทศ แต่ปัจจุบันยังประสบปัญหาด้านต้นทุนการผลิต ความผันผวนของราคา การเข้าถึงองค์ความรู้ เทคโนโลยี แหล่งเงินทุน และระบบบริหารความเสี่ยง ตลอดจนการขาดกลไกบูรณาการข้อมูลและการกำหนดนโยบายด้านข้าวที่มีเอกภาพ ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันและความมั่นคงในอาชีพของชาวนา สมควรกำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยข้าวและชาวนาไทย เพื่อจัดให้มีกลไกในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาข้าวและชาวนาไทย ส่งเสริมการรวมกลุ่มของชาวนา การพัฒนาศักยภาพ องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านข้าว การประกันภัยข้าว การจัดทำฐานข้อมูลข้าวและชาวนา การส่งเสริมการผลิตข้าวที่เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ ตลอดจนจัดตั้งกองทุนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพข้าวและชาวนา เพื่อเป็นแหล่งสนับสนุนการพัฒนาชาวนาและภาคการผลิตข้าวอย่างยั่งยืน อันจะนำไปสู่ความมั่นคงทางอาหาร ความสามารถในการแข่งขันของประเทศและคุณภาพชีวิตที่ดีของชาวนา จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ซึ่งมีสาระสำคัญในประเด็นดังต่อไปนี้

1. กำหนดบทนิยาม วัตถุประสงค์ และการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อกำหนดความหมายของคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับข้าว ชาวนา องค์กรชาวนา การตลาดข้าว และหน่วยงานตามกฎหมาย รวมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและพัฒนการผลิต การแปรรูป การตลาดข้าว การอนุรักษ์และพัฒนา พันธุ์ข้าว การสร้างความมั่นคงทางอาหาร ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในอาชีพของชาวนา (มาตรา 1 - มาตรา 5)

2. กำหนดให้มีคณะกรรมการข้าวและชาวนาไทย โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน กรรมการและมีผู้แทนภาครัฐ ผู้แทนองค์กรชาวนา ผู้แทนผู้ประกอบการเกี่ยวกับข้าว และผู้ทรงคุณวุฒิร่วมเป็นกรรมการ เพื่อกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาข้าวและชาวนาไทย ตลอดจนกำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับข้าวและชาวนา รวมทั้งสามารถแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานได้ (มาตรา 6 - มาตรา 14)

3. กำหนดให้จัดตั้งกองทุนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพข้าวและชาวนา เพื่อเป็นกลไกสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพ องค์ความรู้ คุณภาพชีวิต และความมั่นคงในอาชีพของชาวนา ส่งเสริมการผลิต การแปรรูป การตลาด การวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านข้าว รวมทั้งช่วยเหลือชาวนาที่ได้รับผลกระทบ จากภัยธรรมชาติหรือภาวะวิกฤต โดยกำหนดแหล่งที่มาของเงินกองทุน การบริหารจัดการ และการตรวจสอบ การใช้จ่ายเงินกองทุนอย่างโปร่งใส (มาตรา 15 - มาตรา 21)

4. กำหนดมาตรการส่งเสริมการประกันภัยข้าว เพื่อกู้มครองชาวนาจากความเสี่ยงภัยอันเกิดจากภัยธรรมชาติ โรค ศัตรูพืช หรือเหตุอื่นที่กระทบต่อการผลิตข้าว รวมทั้งกำหนดให้หน่วยงาน

ของรัฐ สามารถบูรณาการและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่จำเป็นเพื่อใช้ในการบริหารความเสี่ยง การประเมิน ความเสียหาย และการให้ความช่วยเหลือแก่ชาวนาได้ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 22 - มาตรา 24)

5. กำหนดสิทธิ สวัสดิการ และมาตรการคุ้มครองชาวนา โดยให้ชาวนาที่ขึ้นทะเบียนมีสิทธิ ได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และความช่วยเหลือตามกฎหมาย มีสิทธิเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร องค์ความรู้ เทคโนโลยี และการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพ รวมทั้งได้รับการส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การประกันภัย การรวมกลุ่ม และการช่วยเหลือเมื่อได้รับผลกระทบจากภัยหรือเหตุที่กระทบต่อการผลิต ข้าว (มาตรา 25 - มาตรา 29)

6. กำหนดหน้าที่ของโรงสีข้าว ท่าข้าว และผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับข้าวในการจัดทำ และรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการรับซื้อ การเก็บรักษา การแปรรูป การจำหน่าย และข้อมูลอื่น ที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการข้าวของประเทศ พร้อมทั้งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ชาวนา องค์กรชาวนา สหกรณ์การเกษตร และผู้ประกอบการข้าว เพื่อพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดข้าว อย่างยั่งยืน (มาตรา 30 - มาตรา 31)

7. กำหนดกลไกการติดตาม เฝ้าระวัง และวิเคราะห์สถานการณ์การนำเข้าและส่งออกข้าว รวมทั้งผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อชาวนา อุตสาหกรรมข้าว และความมั่นคงทางอาหารของประเทศ เพื่อให้คณะกรรมการสามารถเสนอแนะมาตรการที่เหมาะสมต่อคณะรัฐมนตรีหรือหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องได้ (มาตรา 32 - มาตรา 34)

8. กำหนดให้มีการติดตาม วิเคราะห์ และเผยแพร่ข้อมูลด้านราคา ต้นทุนการผลิต การตลาด และการค้าข้าวทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของชาวนา ผู้ประกอบการ และภาครัฐ รวมทั้งใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดมาตรการรองรับสถานการณ์ ด้านราคาข้าว ที่อาจส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตร (มาตรา 35 - มาตรา 37)

9. กำหนดให้มีการจัดเก็บภาษีข้าวจากการจำหน่ายหรือการนำเข้าข้าวบางประเภท เช่น ข้าวเพื่อสุขภาพ ข้าวคุณภาพพิเศษ หรือข้าวที่มีมูลค่าเพิ่ม ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยให้กรมสรรพากรเป็นผู้จัดเก็บและนำส่งเป็นรายได้ของกองทุนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพข้าว และชาวนา (มาตรา 38 - มาตรา 44)

10. กำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการข้าวและชาวนาไทย สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีฐานะเป็นนิติบุคคล ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการ การบริหารกองทุน การจัดทำฐานข้อมูล การจัดทำแผนงานและโครงการ ตลอดจนการประสาน ความร่วมมือ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ (มาตรา 45 - มาตรา 48)

11. กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการเรียกข้อมูล เอกสารหรือคำชี้แจง จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง การเข้าตรวจสอบสถานประกอบการหรือระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจข้าว และการเก็บ ตัวอย่างข้าวหรือผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อการตรวจสอบ ทั้งนี้ โดยต้องคำนึงถึงสิทธิ และเสรีภาพของบุคคล ตามรัฐธรรมนูญ (มาตรา 49 - มาตรา 50)

12. กำหนดให้มีการจัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลข้าวและชาวนา เพื่อใช้เป็นเครื่องมือ ในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการข้าว และการติดตามสถานการณ์ด้านการผลิตและการตลาด โดยให้ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลตามกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 51 - มาตรา 52)

13. กำหนดมาตรการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าว โดยให้มีการจัดทำข้อมูลเขต ศักยภาพการผลิตข้าวของประเทศ และส่งเสริมชาวนาที่ปลูกข้าวตามแนวทางหรือเขตศักยภาพดังกล่าว รวมทั้ง ผู้ใช้พันธุ์ข้าวที่ได้รับการรับรองหรือพันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่ได้รับการส่งเสริม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิต และความยั่งยืนทางการเกษตร (มาตรา 53 - มาตรา 54)

14. กำหนดความรับผิดชอบทางวินัยสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกของพนักงาน เจ้าหน้าที่ ไม่ส่งข้อมูล หรือส่งข้อมูลอันเป็นเท็จ รวมทั้งกำหนดความรับผิดชอบทางวินัยของผู้บริหาร หรือ ผู้รับผิดชอบของนิติบุคคลในกรณีที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าว (มาตรา 55 - มาตรา 56)

15. กำหนดบทเฉพาะกาลเพื่อรองรับการจัดตั้งและการเริ่มดำเนินงานของคณะกรรมการ สำนักงาน และกลไกตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งกำหนดกรอบเวลาในการออกกฎกระทรวง การจัดทำ เขต ศักยภาพการผลิตข้าว และการดำเนินการด้านโครงสร้าง อัตราค่าจ้าง และงบประมาณที่จำเป็น (มาตรา 57 - มาตรา 60)

ผู้ที่เกี่ยวข้อง

1. ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง

- 1.1 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 1.2 กรมการข้าว

2. ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยอ้อม

- 2.1 สำนักนายกรัฐมนตรี
- 2.2 สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- 2.3 กระทรวงพาณิชย์
- 2.4 กระทรวงการคลัง
- 2.5 กระทรวงมหาดไทย
- 2.6 สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
- 2.7 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
- 2.8 สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
- 2.9 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
- 2.10 สำนักงานงบประมาณ
- 2.11 กรมการค้าภายใน
- 2.12 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- 2.13 สมาเกษตรกรแห่งชาติ
- 2.14 สมาคมชาวนาและเกษตรกรไทย
- 2.15 สมาคมโรงสีข้าวไทย
- 2.16 สมาคมผู้ประกอบการข้าวถุงไทย
- 2.17 สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย
- 2.18 สมาคมการค้าเมล็ดพันธุ์ข้าวไทย
- 2.19 ผู้ประกอบการทำข้าว

3. ผู้ที่เกี่ยวข้องทั่วไป

ประชาชนทั่วไป

ประเด็นเพื่อรับฟังความคิดเห็น

1. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดองค์ประกอบ ที่มา คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง ตลอดจนหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการข้าวและชาวนาไทย รวมทั้งการจัดตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัด
2. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพข้าวและชาวนา รวมทั้งวัตถุประสงค์ แหล่งที่มาของเงินกองทุน วิธีการใช้จ่าย การบริหารจัดการ และกลไกตรวจสอบกองทุน
3. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดมาตรการส่งเสริมการประกันภัยข้าว เพื่อคุ้มครองชาวนาจากความเสียหายอันเกิดจากภัยธรรมชาติ โรค ศัตรูพืช หรือเหตุอื่นที่กระทบต่อการผลิต
4. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดสิทธิ สวัสดิการ และมาตรการคุ้มครองชาวนา เช่น สิทธิในการเข้าถึงข้อมูล ความรู้ เทคโนโลยี แหล่งเงินทุน การประกันภัย การพัฒนาทักษะ การรวมกลุ่ม และการได้รับความช่วยเหลือเมื่อประสบภัย
5. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดหน้าที่ของโรงสีข้าว ทำข้าว ผู้ค้าข้าว ผู้ประกอบธุรกิจเมล็ดพันธุ์ข้าว และผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับข้าว ให้จัดทำและรายงานข้อมูลเกี่ยวกับการรับซื้อ การเก็บรักษา การแปรรูป และการจำหน่ายข้าว
6. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดมาตรการติดตาม วิเคราะห์ และกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการนำเข้าและส่งออกข้าว สถานการณ์ราคา ต้นทุนการผลิต การตลาด และความมั่นคงทางอาหาร รวมทั้งการจัดเก็บภาษีข้าวจากการจำหน่ายหรือการนำเข้าข้าวบางประเภทในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของมูลค่า
7. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการข้าวและชาวนาไทย การจัดทำฐานข้อมูลข้าวและชาวนา การให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่เรียกข้อมูล เข้าตรวจสอบสถานประกอบการ และเก็บตัวอย่างผลิตภัณฑ์
8. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

หากท่านประสงค์แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม สามารถส่งข้อมูลได้ที่
section77.6@parliament.go.th